

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 28.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Излази за време бављења позоришне друживе у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

БАЛКАНСКА ЦАРИЦА.

(Наставак.)

Јован му упадне у реч, па ће му опазити, да су слобода и нада два највећа добра на свету, и да Црногорци нису криви, што је српско царство пропало. „Не!“ — одговара му врачар — но да им је отален с руке, да га опет подигну; али то неће моћи, докле год брата на северу не стеку. Јован му сасвим хладво одговори: „Далеко је север хладни;“ а старина се тргне и живахно му поврне, да ће млада мати Русија набрзо им однихати узданог брата, који ће на чудо целом свету тако приспети, да им од њега нико ништа неће смети учинити. — Како ће тог брата познати — ушта Јован; а стари пророк одговара им у дивним стиховима, да ће им Бог даровати; „Војеводу и пастира из Ђелија — манастира.“ Каже, да тај неће бити као обични свештеници; па, осим крета црквенога, да он неће ништа више носити, што други калуђери носе, него да ће се китити доламом, сабљом, токама и челанком на калпаку. Он ће — придодаје — брату пружити руку чак с југа на север, те ће један другоме дати веру за братску узданицу. И пошто добијете такога војводу под крестом, онда ћете — вели им — почети расипати слободу низ клисуре; те ћете и Зети и другим Душановим бановинама опет бити узроком лепше среће. Старац, пошто то изговори, стане се трести, и каже, да је напретгао много душу са читањем у будућност; те их моли, да га придрже, да не падне с оним чудним мачем. Кнез Петрун прилети к њему и онако посрћућа старца изведе са позорнице. — Ђорђе

за тим још нешто гледе распореда војводама притврди, и у место свога боленого, уцвељеног и дубоком старошћу изнемоглога оца Ива благослови њихово оружје. — Сада се сцена промене. Она представља бојно поље, а по њему леже мртви и рањени. Даница и Марта међу њих долазе. Даница је у свечано руво одевена, засукала рукаве и носи кондир воде, а њезина другарица носи кондир вина. Марта опомиње Даницу, да се чува, јер да јој је забрањен сваки напор због задобивене ране; а Даница дрешу убрисац с ране на врату и вија њиме по ваздуху: доста је њојзи, да Црногорци побеђују; тим је и њезина рана потпуно извидана. Између рањених и мртвих разасуто је свуда по позорници испребијано разноврсно оружје; попадале капе и фесови; јече рањеници, на различне начине тамо и амо поваљани. Међу овима лежи за једним грмом и рањени Станко под фесом и у одећи турскога паше. Даница и Марта полагао приступају рањеницима, да им загасе тешку жеђ хладном водицом и рујним винцем, како којег жеља за водом или вином повуче. Теше их љубазним речима и казују, како се бој врши. Рањени Црногорци захваљују Богу, јер по казивању Даничину виде, да њихова браћа добивају. Марта се препала, па вели, да ће и она и Даница на том месту погинути; јер, вели, да је међу онима што леже, видела Арапина. Позива је, да се одатле уклоне. Даница се на то и не обзира; а Марта збиља побегне. Станко се под раном стиска и преврља. Подигне главу, па

видећи како јадни Црногорци свој мили завичај бране, а како смрт црну своју копрену на његове Анадолце свија, гризе га душа и уздахнувши вели: „Аох роде! Ух злочина! Пако на ме грешна зија!“ — Оплази у то Даницу па у чуду пита:

„Је-ли она? ил' с'јен њена,
Што се вије по разбоју?“

Или гениј Црногорства
Председава пропаст моју?

„Ко је да је, јавићу се,
Јер ме жива жеђа мори,
И дави ме, ка' издајство,
Што учиних Црној Гори! . . .“

(Наставиће се.)

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„*Чаша воде*“ . Историјска шаљива игра у 5. чинова, од Е. Скриба, превео В. В.)

Приказ ове шаљиве игре 4. фебруара о. г. спада међу најбоље у овој сезони. Ружић (Болдуброк), и Д. Ружићка (Малброва) били су извршни. Игра њихова, мимика њихова, поентирање говора њиховог — све се то може назвати вештачким. Они су нас игром својом опомињали на ону арапску причу, у којој два духа, која живе једно с другим у непријатељству и завади, у различитом виду и облику једно другог нападају и гоне. Час се претворе у ватру, час у воду, час у змаја, час у орла, па бију љути бојак, у ком хоће једно другог да униште. У игри нашег вештачког пара нађосмо ту борбу оличену без претеривања. С. Вујићка била је и појавом и игром дражесна, слаба краљица Ана, којој владање толико бриге задаје, да једва може доспети, да се забавља озбиљним, т. ј. љубавним пословима. Лешне већ није могла изгатаи своју љубав према Мешему, који јој се непрекидно врзе по глави, па му име чак и онда спомиње, кад се разговара о стварима, које се тичу државе. Л. Хаџићева као Ебигалија кретала се лако, говорила је лепо и играла је добро. Десимировић био је добар Мешем. Од свију досадањих Мешемова, које до јако гледасмо на нашој позорници, као да је он иснајбоље испредњачио лепо измереном и одмереном игром својом. И други, у својим малим улогама, знали су се наћи на клизавом паркету. Још нам је и то споменути, да су тоалете женске биле лепе, богате и укусне, и да су паузе између појединих чинова биле мало дуже, него што би требало, сигурно за то, што су наше глумице тоалете своје за сваки чин мењале.

— 0 —

(*Звонар богородичине цркве*. Романтична драма у 5 чинова са предигром, по Виктор Игову роману „*Notre-dame de Paris*“ прерадила Шарлота

Бирх-Пфајферова, с немачког превео Јован Ђорђевић — приказана ван претилате у Новом Саду у недељу 9. фебруара о. г.)

Представа „Звонара богородичине цркве“ занимљива је за нас у толико, што су главније улоге биле све скоро у новим рукама: архиђакона Клод Фрела приказивао је г. Кестерчанек, звонара г. Миљковић, Феба г. Марковић, циганина Крола г. Банић, Есмералду гђца Л. Хаџићева и Мадлену гђа Милојевићка; од старих беху гђа Ружићка као Жервеза и гђа Добриновићка као циганка и за тим Ударда. — Улога Клода Фрела, архиђакона богородичине цркве у Паризу, пуна је разних душевних расположења и за глумца благодарна улога. Истина, то је улога, која одбија од себе, гледаоци се гнушају оног попа, јер због њега страда невинна Есмералда, но вешт глумац може ипак игром својом да задобије публику. Г. Кестерчанек узео је у Клоду тешку улогу на себе, но решио ју је доста повољно. Притворност и благост поповску јасно нам је обележио; у страсним љубавним моментима знао се подићи до неке висине; жарку љубав знао је изразити, но ипак није се толико могао одржати, да је у свима фазама покаже доследно: местимице га је издавао и глас, а особито мимика, тако, да је кретање противно било душевном расположењу и речима самим. Ово се особито приметило у сцени на звонари. Стереотипан је био г. Кестерчанек у нагибању напред. Од наше стране ипак нам је похвалити добру вољу његову, јер доиста види се, да је труда и студије уложио у улогу Клод Фрела. Поред воље и труда и поред жеље, да се дотера акценту нашем, има изгледа, да ће моћи представити временом Клод Фрела и добро и вешто. Што овог вечера није са свим успео нека се теши тиме, што се нико није вештаком родио, што свакоме за то треба труда и муке. — Гђцу Л. Хаџићеву гледасмо овог пута први пут као Есмералду и мо-

жемо бити задовољни њеним приказивањем. У гњеву против архиђакона беше доста снажна, али је снага нешто издала у сцени на кули црквеној; као љубавница Фебова држала се такође, и добро, међутим није доста показала осећаја, кад се упозна са матером својом Жервезом. — Г. Миљковић је имао мање говора а више делања. Играо је добро, а још би боље успео, да се мало занео, па да је радио пуним гласом. То, сигурно, за то није смео чинити, што није био сасвим сигуран у својој улози, па се бојао, да у заносу свом не ће добро чути светог духа позоришног, који је милостива срца, па помаже глумцима, који имају обичаја да не науче добро својих улога — Г. Марковић као Феб љубавник био је на месту, но као осветник био је слаб, благ. — С хвалом наводимо, да је г. Банић циганина карактеристично извео, могао је и нагласком циганским владати па и бубњем; штета што је на једном ил' другом месту заборавио циганског говора. — Гђи Милојевићки немамо шта замерити у њеној мањој улози; исто тако ни гђи Ј. Добриновићки и њеном св. Дионисију и великом крсту. — Гђа Ружићка као свагда у Жервези тако и овог пута беше изврсна. — Напоследку нам је навести, да су изазвани г. Кестерчанек и гђца Ј. Хашићева после сцене у тамници — но заиста су и заслужили у тој сцени свако одликовање.

С. М.

(Недељни ред позоришних представа.) У среду 19. фебруара: *Свечана представа у прославу успомене на Косту Трифковића*: „Честитам.“ Шаљива игра у 1 чину, с певањем, написао Коста Трифковић. — За тим: „Љубавно писмо.“ Шаљива игра у 1 чину, написао К. Трифковић. — На послетку: „Француско пруски рат.“ Шаљива игра у 1 чину, од К. Трифковића. — У четвртак 20. фебруара *први пут*: „На добротворну цел.“ Шаљива игра у 3 чина, написао Милан Савић. — Пре тога: „Шоља теја.“ Шаљива игра у 1 чину, превео Г. Гершић. — У суботу 22. фебруара: „Ћаволови записници.“ Драма у 3 чина, написао Араго, по француском превео М. Видуловић. — У недељу 23. фебруара *по други пут*: „Стеван последњи босански краљ.“ Историјска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

(Годишњи рад народног позоришта у Загребу.) Из извештаја интенданције народног позоришта видимо ове податке: Од 1. јануара до 31. децембра 1885. давано је 200 представа, од којих је било 110 драмских, 83 гласбене и 7 магичних професора Бекера. — Драма је давано укупно 27, и то 13 од француских писаца, 9 од немачких,

1 од енглескога и 4 од домаћа писца. — Од 28 шаљивих игара припада 16 францеским, 7 немачким, 2 енглеским, 3 домаћим писцима. — Лакрдија приказивано је пет, и то од самих немачких писаца.

Од 83 гласбене представе певане су ове „велике“ опере: „Зрињски“, „Аида“, „Форца дел destino“ (Верди), „Фауст“, „Златка“, „Луција“ (Донизети), „Боконда“ (Понкијели), „Хугеноти“ и „Лизинка, укупно 40 представа. Комичних опера давано је 24 пута, и то: „Пустињаково звоно“, „Краљ је рекао“, „Боасиска вештица“, „Анго“, „Корневиљска звона“, „Очарани принц“ и „У бунару.“ Оперете певане су ове: „Шимшиш“, „Бак просјак“, „Пансионат“, „Апајуне“ и „Момци на броду.“ Три гласбене вечери у позоришту испуњене су такозваним Quodlibetom.

Највећа брига беше ипак покљоњена драми, те је за то и било 30 вечери више посвећено драмској него ли гласбеној уметности. Што се тиче питања, која је струка највише прихода дала, извешћује позоришна управа, да се то не може поближе установити, по што је опћинство, које полази позориште, јако немарно, те се не може давати исти комад ни два пута, јер публика не долази више по један пут у позориште. То вреди нарочито за драму, за коју се изберу готово најбољи комади, па ипак ни први пут не могу научити куће. Опере се полазе трајније, премда и код њих пада број полазника већ при трећој представи. У извештају тузи се управа позоришна, да је неуспеху позоришта, т. ј. неполаску драме и опере, крива највише необјективна критика домаћих новина. — У прошлој су години гостовали код народног позоришта гђа Милка Трина, Фохстрем, Олга Васиљевићева, Милес и Роси.

Позориште имало је од земље 32.000 фор. редовне субвенције, 10.400 фор. добило је да покрије мањак. Варош Загреб даје народном позоришту 10.000 фр. годишње потпоре. Цео приход износи је 94.712 фор. 67. н. а расход 94.552 фор. 67. нч.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Ред позоришних представа.) У кр. српском народном позоришту у Београду одређен је био овај репертоар: У среду 12. фебруара: „*Отело*.“ Трагедија у 5 чинова, од В. Шекспира, по Боденштетовом преводу превео Н. Н. — У петак 14. фебруара: „*Перишов пут*.“ Шаљива игра у 4 чина, од Е. Лабиша, превод с француског. — У недељу 16. фебруара: „*Стари наплар*.“ Драма у 5 чинова, написали Диманоар и Д' Енери, превео Д. Јоксић.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

32. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 16. ФЕБРУАРА 1886.

САБЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.

АЛЕГОРИЈА У 2 ДЕЛА, С ПЕСМАМА, ОД Ј. ЂОРЂЕВИЋА И А. ХАЏИЋА, МУЗИКА ОД Д. ЈЕНКА

ОСОБЕ:

Краљевић Марко	Миљковић.
Вила	Л. Хаџићева.
Певац	Лазић.

Народ. — Сlike.

С Л И К Е:

- I. Слика: Деспот Ђурађ Бранковић, синови му Гргур и Стеван, кћи му Мара, и турски цар Мурат II.
- II. Слика: Турски цар Мухамед и босански краљ Стеван Томашевић; турчење босанских великаша.
- III. Слика: Сеоба српска под патријархом Арсенијем Чарнојевићем.
- IV. Слика: Борба Црногораца с Турцима под владиком Данилом.
- V. Слика: Устанак у Србији.
- VI. Слика: Доситије Обрадовић, Сава Текелија, Вук Ст. Караџић и Ј. С. Поповић.
- VII. Слика: Славље.

У среду 19. фебруара: *Свечана представа у прославу успомене на Косту Трифковића: „ЧЕСТИТАМ.“* Шаљива игра у 1 чину, с певањем, написао Коста Трифковић. — За тим: „ЉУБАВНО ПИСМО.“ Шаљива игра у 1 чину, написао К. Трифковић. — На послетку: „ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.“ Шаљива игра у 1 чину, од К. Трифковића.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места и за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.